

Hvordan måle og evaluere kvalitet i rehabilitering

NSH Hdir. 20.mai 2016. IJ

NKRR = Nasjonal Kompetansetjeneste Revmatologisk Rehabilitering www.nkrr.no

Hva gjør vi

- Undersøker, utvikler og formidler kunnskap om rehabilitering av revmatiske sykdommer
- Styrker rehabiliterings-tilbudet nasjonalt for mennesker med revmatiske sykdommer

Våre målgrupper

- Helsepersonell
- Pasienter
- Beslutningstakere

Vi er

- Ca 20 hel- og deltidsansatte
- 13 med doktorgradskompetanse
- ~35 ulike forskningsprosjekter pågår pt.

facebook

twitter

YouTube

NKRR

Begrepene

- **Kvalitet**
  - Oppfyllelse av krav, standarder eller forventninger
- **Måle**
  - Eksakt
Kg, cm
- **Evaluerer**
  - Vurderingsaspektet

Kvalitet i helsetjenesten

..i hvilken grad helsetjenestene øker sannsynligheten for ønsket effekt og er i tråd med oppdatert kunnskap

Lohr KN (ed.) *Medicare: A strategy for Quality Assurance*. Vols I and II. Washington , DC: National Academy Press, 1990.

...”the degree to which health services for individuals and populations increase the likelihood of desired health outcomes and are consistent with current professional knowledge”

Kvalitet i rehabilitering

Rapport 02/2012 fra Helsedirektoratet Riksrevisjonen 2012

Rehabiliteringsforløp mellom spesialist- og primærhelsetjenesten

- Uavklarte og avbrudd
- Manglende samhandling og helhetlig tilnærming

Stor variasjon i tilbudet

Lite systematisk dokumentasjon av og kunnskap om nytten av rehabilitering over tid

Kvalitet i rehabilitering

Habilitering og rehabilitering har i mange år vært pekt på som et av helse- og omsorgstjenestens svakeste områder. Til tross for dette, og gjentatte tverrpolitiske ønsker og verbale ambisjoner om å løfte disse områdene, har for lite skjedd.

Det må klargjøres hva som er nødvendige og forsvarlige habiliterings- og rehabiliteringstjenester for de store målgruppene. Ansvarsdelingen mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten må bli tydelig.

Når behov er avdekket, må ledere og personell i tjenestene vite hvordan disse behovene kan dekkes på en god og kunnskapsbasert måte, og tilbudet må finnes.

Meld. St. 26

(2014–2015)

Melding til Stortinget

Fremtidens primærhelsetjeneste
– nærhet og helhet

Prosjekt

Utvikling og pilottesting av forslag til kvalitetsindikatorer for rehabilitering av muskel- og skjelettskader, sykdommer og plager

Ingvild Kjekken, Mari Klokkeud, Inger Johansen

Bakgrunnsdokumenter

Utvikling og bruk av kvalitetsindikatorer for spesialisthelsetjenesten

Rapport fra Kunnskapsenteret nr 6-2008
Metodeutvikling kvalitetsindikatorer

 kunnskapsenteret

Konsensusbaserte prosesser i arbeidet med kvalitetsindikatorer. En praktisk veileder for avdeling for kvalitetsmåling og pasientsikkerhet

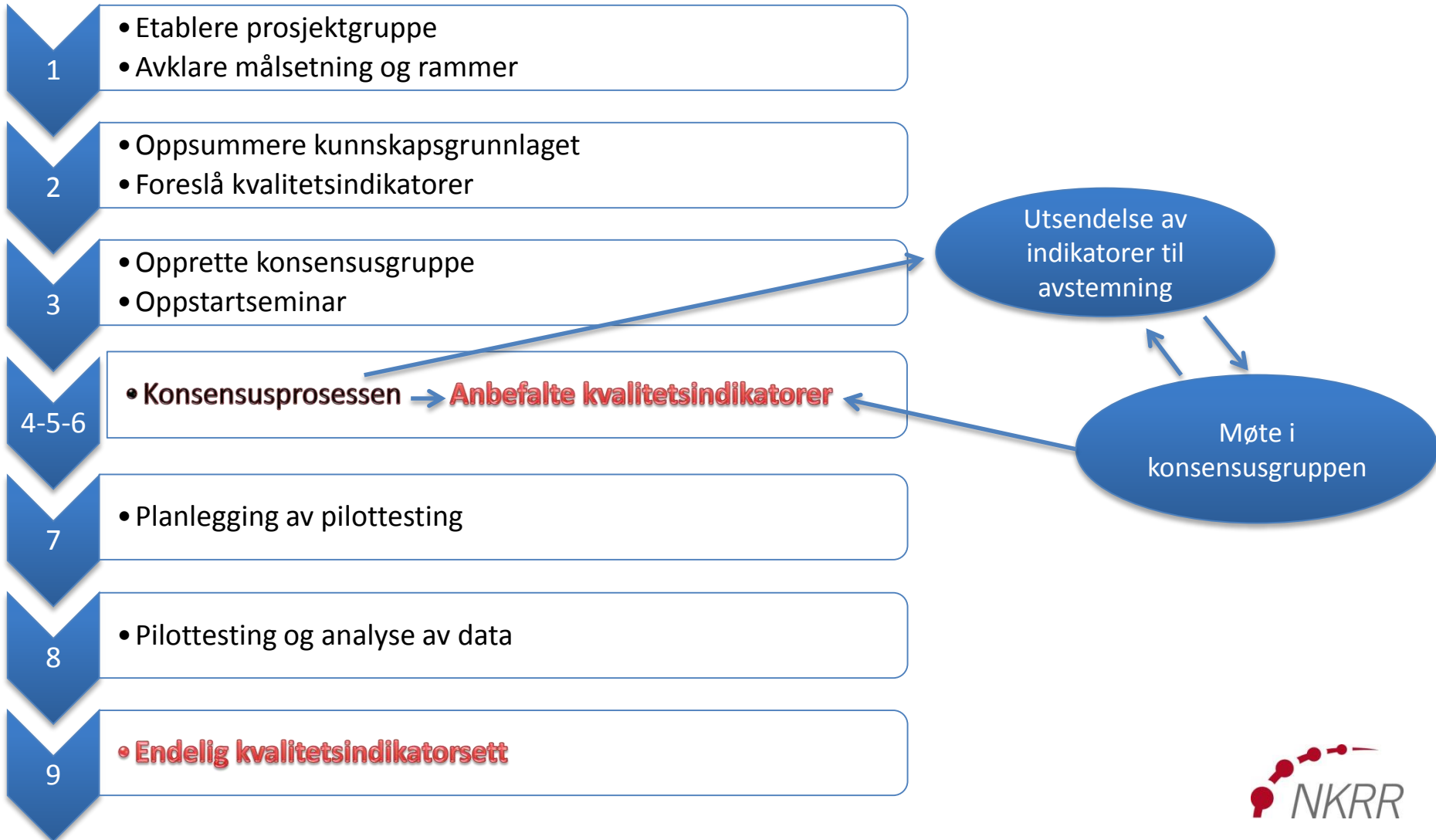
Notat fra Kunnskapsenteret
Desember 2012

 kunnskapsenteret

IS-1878 Rammeverk for et kvalitetsindikatorsystem i helsetjenesten
Primær/spesialist 2012

Prosess

Rammer

- ✧ **Rehabilitering** – definisjon St.meld 21
- ✧ Kvalitetsindikator omfatter en rehabiliteringsetappe, inkludert kvalitetssikring av overgangen til neste etappe
- ✧ Akutfasen i rehabilitering ikke inkludert

Målgruppen

Muskel- og skjelett skader, sykdommer og plager

- Inflammatoriske revmatiske sykdommer
- Artrose (Osteoartritt)
- Low back pain
- Nakke/skulder-smerter
- Generaliserte smertesyndrom
- Osteoporose
- Brudd med behov for rehabilitering for å gjenvinne tidligere funksjon

Helsetjenester av god kvalitet er.

- virkningsfulle
- trygge og sikre
- involverer brukere
- samordnet og preget av kontinuitet
- utnytter ressursene på en god måte
- tilgjengelig og rettferdig fordelt

Kelly E, Hurst J. Health care quality indicators project. Conceptual framework paper. OECD Health Working Papers nr. 23. Paris: OECD, 2006.

Kvalitetsindikator

Definisjon

«...et målbart element i behandlingen som det er evidens eller konsensus for at kan brukes for å måle kvalitet – og dermed endre kvaliteten i behandlingen som gis eller tilbys»

(Lawrence M. Olesen F. Indicators of Quality in Health Care. *Eur J Gen Pract* 1997;3:358-64.)

Formål

- Styringsverktøy for myndigheter og eiere
- Verktøy for intern kvalitetsforbedring
- Hjelpemiddel for pasienter ved valg av tjenesteyter

Krav til kvalitetsindikator

Den enkelte kvalitetsindikator

- **Betydningsfull** – for sykdoms- eller helseforhold, eller ikke-medisinske verdier som vektlegges av brukerne
- **Vitenskapelig begrunnet** – valid, reliabel, kunnskapsbasert
- **Nyttig** – påvirkelig, ikke fører til uheldige tilpasninger, uønsket ressursvridning. Ønsket endring av praksis
- **Gjennomførbar** – Akseptabel tilgjengelighet og sammenliknbarhet av data. Akseptable omkostninger ved datainnhenting, analyse og rapportering
- **Publiseres jevnlig**

Eksempler på KI

- Antall postoperative sårinfeksjoner
- Fem års overlevelse etter brystkreft
- 30 dagers overlevelse etter hjerneslag
- Andel amputasjoner hos pasienter med DM
- Andel tvangsinnleggelseser
- Pasientopplevd kvalitet PasOpp

Fanger kvalitet på flere områder

Antall postoperative sårinfeksjoner

Inndeling av kvalitetsindikatorer

Oppsummering fra første litteratursøk 660 treff, 22 artikler med mulig relevans

Struktur

- Rammer og ressurser, kompetanse, tilgjengelig utstyr, registre m.m.
- Litt: Lokaler og utstyr, kompetanse, inntakskriterier

Prosess

- Aktiviteter i pasientforløpet
- Litt: Intervensjonen – planmessig rehabiliteringsprosess, informasjon, trening, hjelpemidler, medikamenter

Resultat

- Måloppnåelse, Funksjonsendring, “The five D`s”: Deaths. Disease. Discomfort. Disability. Dis-satisfaction
- Litt: Pasienttilfredshet, forbedring eller gjenoppretting av ADL, evne til å returnere til opprinnelig bolig, oppnådd ønsket deltagelse – skole, arbeid, fritid, sosialt

The STAR-ETIC framework

Klokkerud M et al. Development of a framework identifying domains and **elements of importance for arthritis rehabilitation**

J Rehabil Med 2012;44:406-413.

Structure of team care:

- Criteria for admission and discharge
- Funding
- Clinical setting
- Rehabilitation team
- Rehabilitation management
- Patient involvement
- Family involvement
- Length of team care rehabilitation
- Follow-up

Process of team care:

- Goals
- Interventions
- Assessment and evaluation

Outcome of team care:

- Body functions
- Activity
- Participation
- HRQL
- Self management skills
- Goal attainment
- Patient satisfaction
- Harms/adverse effects
- Cost

Andre grunnlag for KI listen

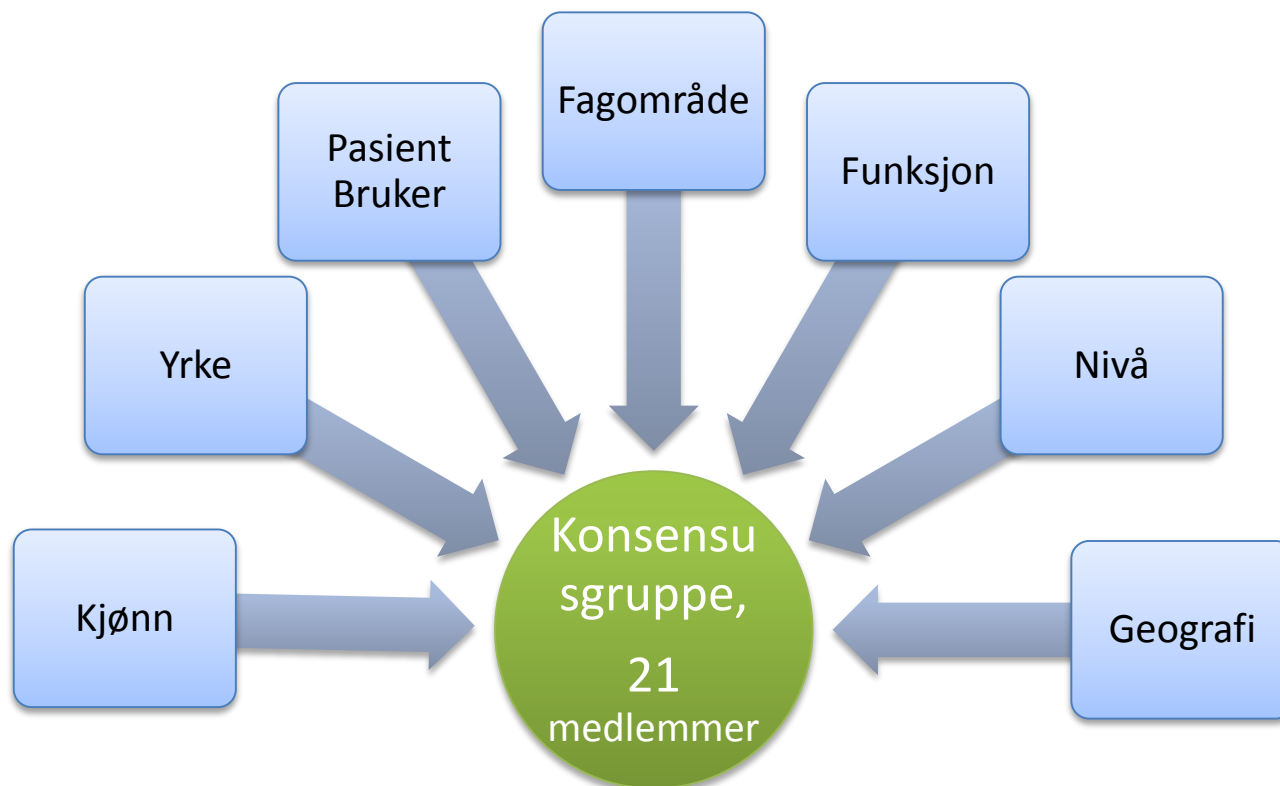
Grotle M et al. J Rehabil Med 2013

What's in the black box of arthritis rehabilitation? A comparison of rehabilitation practice for patients with inflammatory arthritis in northern Europe

Andre grunnlag for KI listen

- Definisjonen av rehabilitering
- Norske rapporter om kvalitetsindikatorer
- Norske rapporter om rehabilitering av aktuelle pasientgruppe
- IPLOS
- CARF International, www.carf.org
- IRF - PAI
- NICE
- WebRehab Sweden
- Danmark: Det Nationale Indikatorprojekt. www.nip.dk
- Egen kunnskap og erfaring
- ++

Konsensusgruppen

Introduksjonsmøte - Informasjon – Presentasjon av områder for kvalitetsindikatorer

Forslag strukturindikatorer

Inntak

Avslutning

Arena, miljø, utstyr

Rehabiliteringsprosessen

Tverrfaglig personale

Forslag prosessindikatorer

Biopsykososial og systematisk vurdering av brukerne

Brukermedvirkning

Planmessig rehabiliteringsprosess

Tilstrekkelig varighet av rehabiliteringen

Forslag resultatindikatorer

Måloppnåelse

Funksjonsbedring

Helserelatert livskvalitet

Pasient tilfredshet

Negative effekter. Skader

Forslag til KI

- **Struktur – 20 forslag**
  - Eks: Tilstrekkelig utstyr
- **Prosess – 10 forslag**
  - Eks: Oppfølgingsplan
- **Resultat – 5 forslag**
  - Måloppnåelse
  - Funksjon
  - Helserelatert livskvalitet
  - Pasienttilfredshet
  - Negative effekter

Dokumenter til konsensusgruppen

- ✧ 35 Faktaark – ett for hvert KI-forslag
- ✧ Referanselisten
- ✧ Tabell med informasjon om skåringsdimensjonene
- ✧ Elektroniske skåringsskjemaer

- ✧ 8 litteratursøk
- ✧ 7866 treff
- ✧ 251 med relevans til KI

- ✧ Lover
- ✧ Forskrift
- ✧ Andre off dok

Referanse
liste

Skåringsprosessen

Skåringskjema for kvalitetsindikator

Dimensjon	Skåringer
Betydningsfull	1-3 I liten grad
Vitenskapelig begrunnet	4-6 I noen grad
Nyttig	7-9 I stor grad
Gjennomførbar	

Strukturindikatorer for pilottesting

1. **Definert målgruppe**

2. Kriterier for inntak
3. Tverrfaglig vurdering av søknad
4. Biopsykososial vurdering av søknad
5. Utskrivningskriterier
6. Tverrfaglig vurdering for avslutning av rehabiliteringsetappen
7. Biopsykososial vurdering for avslutning av rehabiliteringsetappen
8. Arena
9. Miljø. Dedikert
10. Miljø. Akitivt og støttende
11. Utstyr. Relevant og tilstrekkelig
12. Utstyr. Av god kvalitet med tilpasningsmuligheter

13. **Brukermedvirkning planlegging og evaluering**

14. **Brukermedvirkning rehabiliteringsmål**

15. **Rehabiliteringsplan**

16. **Regelmessige evaluerings-/samarbeidsmøter med bruker tilstede**

17. **Kvalitetssikret måleverktøy med BPS profil**

18. **Plan for oppfølging i neste ledd i rehabiliteringskjeden**

19. Minimum antall profesjoner

20. Tilgang til andre profesjoner enn de fast ansatte

Prosessindikatorer for pilottesting	Match KI struktur
21. BPS vurdering av bruker	
22. Brukermedvirkning i målsetting for rehabiliteringsprosessen	14
23. Brukermedvirkning i planlegging av rehabiliteringsprosessen	13
24. Spesifisert rehabiliteringsplan	15
Ukentlig evaluering av rehabiliteringsplanen	
Tverrfaglige møter, med mulighet til deltagelse for bruker, pårørende og annet helsepersonell	16
Bruk av spesifikke spørreskjemaer og tester om fysiske, psykiske og sosiale forhold	17
Plan for videre oppfølging etter rehabiliteringsetappen	18
Varighet av rehabiliteringen	
Tilstrekkelig rehabiliteringspersonell	

Resultatindikatorer for pilottesting

31. Måloppnåelse

32. Bedret funksjonsevne

33. Helserelatert livskvalitet

34. Pasienttilfredshet

35. Negative effekter. Skader

Gjennomførbarhet

**Spørreskjema til rehabiliteringsenheten
12 ja/nei spørsmål**

**Spørreskjema til pasientene
13 ja/nei spørsmål**

Utdrag fra spørreskjemaet til enhet

Det inngår i rehabiliteringsenhetens tilgjengelige styringsdokumenter at..

	Ja	Nei
1. Rehabiliteringsenheten har definert sin målgruppe	☐	☐
2. Brukeren/pasienten skal medvirke i å sette mål for rehabiliteringen	☐	☐
3. Brukeren/pasienten skal medvirke i planlegging av egen rehabiliteringsprosess	☐	☐
4. Det benyttes en mal for å utarbeide en individuell rehabiliteringsplan for brukeren/pasienten	☐	☐
5. Brukeren/pasienten skal medvirke i evaluering av egen rehabiliteringsprosess	☐	☐

Utdrag fra spørreskjemaet til bruker

Disse spørsmålene gjelder resultatene av rehabiliteringen

	Ja	Nei
9. Nådde du ett eller flere mål, som er viktige for deg, i løpet av rehabiliteringen?	☐	☐
10. Oppnådde du en bedring i din fysiske, psykiske og/eller sosiale funksjon, som er viktig for deg, i løpet av rehabiliteringen?	☐	☐
11. Er livskvaliteten din blitt bedre som følge av rehabiliteringen?	☐	☐
12. Alt i alt, hvor fornøyd er du med rehabiliteringen du nylig har vært igjennom? Vennligst kryss av i den ruten nedenfor som beskriver din opplevelse best		
☐ Ikke fornøyd i det hele tatt		
☐ I liten grad fornøyd		
☐ I noen grad fornøyd		
☐ I stor grad fornøyd		
☐ I svært stor grad fornøyd		

Det umulige?

